کسی آنها را نمی‌بیند

گزارش «شرق» از تأثیر تعطیلی مدارس و مجازی‌شدن کلاس‌ها بر دانش‌آموزان محروم که فاقد امکانات مناسب برای شرکت در کلاس‌های مجازی هستند.

عکس: مرضیه نورعلی، ایرنا

کسی آنها را نمی‌بیند

نسترن فرخه: تعطیلی‌های پی‌درپی مدارس در این پنج ماه، باعث شده تا کودکان کمتر از دو ماه در کلاس‌های درس حاضر شوند و باقی این ایام را به صورت مجازی تحصیل کردند، آن‌هم در روزهایی که با کاهش چشمگیر دسترسی به اینترنت مواجه هستیم و همین بر کیفیت آموزش نقش اساسی دارد. باوجوداین وضعیت برای کودکان مناطق محروم و حاشیه‌ای که دسترسی کمتری به اینترنت دارند یا حتی توان تهیه ابزار الکترونیک برای شرکت در کلاس را ندارند، وخیم‌تر است.

شیوع کرونا و اجبار بر مجازی‌شدن کلاس‌های درس منجر به افت شدید آموزش نه‌تنها در ایران؛ بلکه در دیگر کشورها هم شد؛ اما پس از ارزیابی‌های بین‌المللی بیشتر کشورها درصدد جبران این افت تحصیلی برآمدند؛ ولی به باور بسیاری در کشور برای ما این اتفاق نیفتاد و همچنان کارشناسان هشدارهایی را برای موضوع آموزش کشور می‌دهند؛ مانند تأکیدات مصطفی معین، وزیر علوم سابق که به خطر سقوط آموزش و پرورش اشاره کرده بود؛ اما همچنان بدون به‌روزشدن زیرساخت‌های برگزاری کلاس‌های مجازی و با تعطیلی‌هایی که به دلیل آلودگی، افت گاز و بارش برف و باران اتفاق افتاد، این ماجرا اهمیت بیشتری پیدا کرده؛ زیرا با وجود برخی محدودیت‌ها، همچنان دانش‌آموزان مناطق محروم در فشار بیشتری قرار می‌گیرند.

فاقد پشتوانه حقوقی برای تحصیل قشر فرودست جامعه هستیم

طبق قانون اساسی دولت‌ها موظف به فراهم‌کردن تحصیل تا پایان دوره متوسطه هستند و این برای هر شهروند، در هر شرایط صدق‌پذیر است. «رضا شفاخواه»، وکیل پایه یک دادگستری، در گفت‌وگو با «شرق» به این موضوع تأکید دارد و می‌گوید: تحصیل رایگان یک حق اساسی برای همه شهروندان تا پایان مقطع متوسطه است. از همان زمان مطرح‌شدن سامانه شاد، در انجمن‌های مختلف تذکر دادیم که این ماجرا مخالف اصل قانون اساسی است؛ چون اینترنت در کشور رایگان نیست و خیلی از خانواده‌ها پول خرید اینترنت را ندارند و در کنارش برخی دیگر توان خرید گوشی هوشمند را هم ندارند. هیچ پشتوانه حقوقی برای حمایت از این اقشار آسیب‌دیده که معمولا هم در مناطق حاشیه‌ای زندگی می‌کنند، وجود ندارد. طبق هیچ آیین‌نامه و دستورالعملی دولت موظف نشده که در چنین شرایطی این خدمات خاص را به این خانواده‌ها اعطا کند، مثل توزیع وسایل الکترونیک یا بسته‌های اینترنتی و وقتی مسئولان سامانه شاد را به جای کلاس حضوری معرفی کردند، به این چالش‌ها توجه نکردند و فقط به اقشار متوسط و متوسط رو به بالا توجه کردند.

این وکیل اضافه می‌کند: فارغ از همه اینها، آیا در همه جای کشور دسترسی به اینترنت داریم؟ در برخی روستاهای کهگیلویه‌وبویراحمد برای رفت‌وآمد حضوری دانش‌آموزان به مدرسه مشکل داریم، مثلا برای ردشدن از رودخانه پل ندارند، چه برسد به مسئله داشتن اینترنت که حتی اگر هزینه تهیه اینترنت را داشته باشند، هم به دلیل کوهستانی‌بودن منطقه، آنجا تحت پوشش اینترنت نیست. اینها مسائلی است که حق آموزش بچه‌ها و اجرای قانون اساسی را با موانعی روبه‌رو می‌کند.

شفاخواه اضافه می‌کند: در اصل ۳۰ هم عنوان شده دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم کند. وسایل آموزش و پرورش هم مشخص است. حال اگر سامانه شاد، گوشی و تبلت جزء وسایل آموزشی است، وظیفه دولت خواهد بود آن را تا پایان مقطع متوسطه فراهم کند.

دچار موج آسیب خواهیم بود

با وجودی که همچنان به دلایل مختلف شاهد تعطیلی مدارس هستیم و همین امکان آسیب‌هایی را برای تحصیل کودکان به همراه دارد، «محمدرضا کیوان‌نژاد» عضو کانون صنفی معلمان، در گفت‌وگو با «شرق» به این ماجرا اشاره می‌کند و می‌گوید: این ماجرا ضرر و آسیب دارد، کسی هم منکر آن نیست و چند نکته هم به آن دامن می‌زند. در دوران کرونا دست‌کم بخشی از دانش‌آموزان در شهرهایی که اینترنت بود و وضعیت اقتصادی نسبتا مناسبی داشتند، هر روز صبح پای سیستم می‌نشستند و کلاس درس را شروع می‌کردند، در واقع این به یک موضوع هرروزه تبدیل شده بود؛ یعنی همه می‌دانستند تا مدتی شرایط به همین شکل است، در واقع آن فضا آسیب کمتری داشت؛ اما الان هر روز شاهد تعطیلی غیر پیش‌بینی‌شده مدارس هستیم و از طرفی در زمان کرونا هم اینترنت مشکل نداشت.

این عضو کانون صنفی اشاره می‌کند که: حتی روز پیش وزیر در مصاحبه با مخاطبان برای وضعیت برنامه شاد عذرخواهی کرده و گفته این برنامه به دلیل مشکلات درونی نتوانسته به‌درستی خدمات دهد؛ اما در این چهار ماه نسبت به دوران کرونا، سرعتش بسیار کمتر شده و این یک بخش از آن است؛ چون آموزش مجازی حتی نسبت به زمان کرونا از افت کمتری برخوردار شده است. تا چند روز پیش حدود ساعت شش الی هفت عصر اعلام می‌شد فردا مدارس باز است یا نه که خود همین موضوع برای معلم و خانواده‌ها آشفتگی به همراه دارد؛ چون بسیاری از والدین نمی‌دانند که فردای آن روز خانه هستند یا نه که کنار فرزندشان باشند. کیوان‌نژاد ادامه می‌دهد: نکته دیگر اینکه آمارهای جهانی افت آموزش در دوران کرونا را تأیید کردند و اعداد و ارقام عجیبی از دانش‌آموزان کم‌سواد و آسیب‌دیده به لحاظ آموزشی منتشر کرده، حدود ۲۴۴ میلیون دانش‌آموز ۱۰ساله در جهان وجود دارد که حتی از خواندن و نوشتن و درک یک متن ساده ناتوان هستند که اینها از پیامدهای کروناست. این پیامدها را ما هم در کشور خودمان داشتیم. حدود ۴۰ درصد افت یادگیری کلاس‌های پایه در جهان داشتیم، حال با توجه به اینکه پیش‌ازاین ما در کشور ساختارهای مناسبی هم نداشتیم، این آمار بالاتر است که کارشناس‌ها به ۷۰ درصد هم اشاره می‌کنند.

ایشان در ادامه می‌گوید: در سطح جهان به دنبال این هستند تا این افت را جبران کنند و بحث همه بر این است که آموزش در سه الی چهار سال آسیب دیده و الان نشست‌های بین‌المللی بر این اصل برگزار می‌شود تا عقب‌افتادگی پیش‌آمده را جبران کنند؛ درصورتی‌که می‌بینیم در کشور یک روز گاز نیست، یک روز آلودگی داریم و روز دیگر درگیر برف هستیم و برای همه اینها مدارس تعطیل می‌شود، روند آموزش مجازی هم مناسب نیست. این مسائل به‌شدت آسیب‌زاست و متأسفانه دیوار کوتاه آموزش هم باعث می‌شود برای هر مسئله‌ای مدارس را تعطیل کنند. بی‌گمان این اتفاقات، به دلیل بی‌سوادی مفرط و پرورش‌نیافتگی دانش‌آموزان گریبان‌گیر جامعه خواهد شد و ما دچار یک موج آسیب‌ها خواهیم بود.

تأثیر ترک تحصیل بر روان کودکان بسیار گسترده است

ترک تحصیل یکی از معضلات آموزش در جهان است. امروزه ترک تحصیل و افت تحصیلی در تمام کشورهای جهان از عمده‌ترین مباحث و مسائل آموزش و پرورش و حتی مسئولان نظام آموزشی است. نظام آموزشی ایران مانند بسیاری از کشورهای در حال رشد از یک سلسله بیماری رنج می‌برد و این مسائل عمدتا از رژیم قبل به ارث رسیده‌اند و با وجود کوشش‌هایی که تابه‌حال انجام شده، هنوز این مشکل لاینحل باقی مانده. برترین عوامل مشترک در ترک تحصیل دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی به‌ویژه در مقطع متوسطه بیانگر این حقیقت است که فقر مالی و فقر انگیزشی بیشترین نقش را داشته است و همچنین محیط نامناسب خانه و مدرسه، خشونت، تنبیه و تشویق معلم، سختگیری‌های بیهوده که باعث می‌شود انگیزه تحصیلی شاگردان ضعیف شود، زمینه‌های ترک تحصیل را فراهم می‌کند. از عوامل دیگر که در موفقیت تحصیلی جوانان و نوجوانان می‌توانند تأثیرگذار باشند، سلامت جسمی و روحی و بهداشتی، عوامل ارثی، ذهنی و هوشی، امکانات آموزشی، اعتمادبه‌نفس و تلاش و پشتکار فردی، تأثیر همسالان، اهمیت قائل‌شدن والدین برای تحصیل فرزندان است. در اینجا مهم‌ترین موارد مؤثر در افت تحصیلی دانش‌آموزان بیان شده است. ترک تحصیل دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی جامعه و خانواده در ارتباط است. عواملی مانند پایین‌بودن درآمد، مسکن نامناسب، عدم سرپرستی و حضور پدر و مادر در خانواده، کثرت فرزندان و طبقه پایین شغلی والدین، بر ترک تحصیل فرزندان تأثیر دارد. پس مسلم است که کیفیت آموزش و تربیت در رشد جسمانی و قوای دفاعی دانش‌آموز در خانواده‌هایی با سطح پایین اقتصادی و فرهنگی جامعه و خانواده اثرات مستقیمی بر عدم پیشرفت فرزندان به جای می‌گذارد. مشکلات والدین در راه کوشش و تلاش برای معاش و گرفتاری‌های بی‌شمار آنها در این رابطه معمولا والدین را از اوضاع و احوال فرزندان خود غافل می‌کند و در حقیقت رابطه صحیحی که لازمه یک زندگی سالم است، مختل می‌کند و اثرات این نوع زندگی در چند سال به اعماق نحیف افراد نفوذ می‌کند و موجب تخریب نیروهای بالقوه آنان می‌شود. وقتی فقر در خانواده‌ای باشد امکان بروز مشکلاتی در رفتار جوانان از جمله دانش‌آموزان وجود خواهد داشت. علی علیه‌السلام درباره فقر می‌فرمایند: «فان الفقر منقصه للدین، مدهشه للعقل و داعیه للمقت»؛ فقر باعث نقصان دین، سراسیمگی عقل و برانگیختن خشم می‌شود و بی‌کاری، جوانان را به جانب برخی از بزهکاری‌ها می‌کشاند. البته اسلام زمینه اجتماعی را برای تعادل اقتصادی ایجاد می‌کند و بر والیان امور فرض می‌داند که مبادا فقر آنان را به انحراف بکشاند. پس معلوم می‌شود که مهم‌ترین عامل برای رهایی دانش‌آموزان از تحصیل فقر اقتصادی است. یکی از عوامل مهم در پیشرفت یا ترک تحصیل دانش‌آموزان سواد والدین محسوب می‌شود. اگر بچه‌ها در محیط خانواده احساس پشت‌گرمی کنند و هرگاه از نظر درسی مشکلی برایشان پیش آمد مطمئن باشند که اولیای آنها کمک می‌کنند، در این صورت با دلگرمی بیشتری درس می‌خوانند و دچار عقب‌ماندگی تحصیلی نخواهند شد، چون تحصیلات والدین تأثیر بسزایی در موفقیت تحصیلی فرزندان دارد. تحقیقات متعددی نشان می‌دهد که پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزانی که والدین آنها افرادی آگاه و باسواد بوده‌اند، بیشتر بوده است. محیط خانواده در پیشرفت تحصیلی نقش مهمی دارد. دانش‌آموزی که والدین خود را مشغول مطالعه می‌بیند، خودش نیز تشویق به درس‌خواندن می‌شود و آنها را به عنوان بهترین الگوی همانندسازی تحصیلی انتخاب می‌کند؛ بنابراین کمک و راهنمایی فرزندان توسط والدین امری ضروری است و نمی‌توان کار آموزش را تنها به مدرسه محول کرد و از نقش خانواده در این زمینه غافل شد. دانش‌آموزان اوقات زیادی را در منزل می‌گذرانند و تحت تأثیر اعمال و رفتار والدین هستند و از آنها انتظار کمک و راهنمایی در زمینه درس را دارند. پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تا حدود زیادی بستگی به شرایط محیطی و نحوه برخورد معلمان و اطرافیان دارد. فضایی که نوجوانان در آن پرورش می‌یابند باید به‌گونه‌ای باشد که موجب موفقیت آنها شود. برخورد معلم باید منطقی باشد تا دانش‌آموز را در مسیر موفقیت قرار دهد و دانش‌آموز اعتمادبه‌نفس پیدا کند و از خود انتظار موفقیت داشته باشد، زیرا موفقیت مانند نردبانی است که وقتی شروع شد تا آخرین پله ادامه می‌دهد؛ بنابراین می‌توان گفت رابطه معلمان و شاگردان و مسئولان دیگر دبیرستان می‌تواند موفقیت دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار دهد و از ترک تحصیل جلوگیری کند. برخورد معلم و اولیای دبیرستان باید به‌گونه‌ای باشد که دانش‌آموز از طریق دستکاری اشیا، آزمایش، جمع‌آوری اطلاعات، ساختن و خلق‌کردن مباحث و مشارکت در کارهای گروهی، گوش‌دادن، خواندن و اکتشاف به تجربه یادگیری بپردازد و بدین وسیله از ترک تحصیل دانش‌آموزان جلوگیری کند. همچنین استفاده از تشویق‌های مادی و غیرمادی مفید است. استفاده بیشتر معلمان از تشویق‌های کلامی و تشویق در جمع در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نقش بسزایی دارد و باعث جلوگیری از افت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود.

عکس: آیدین رهبر

متن ارسالی یک مادر
به روزنامه «شرق» در پی چالش تعطیلی پرتکرار مدارس

ما والدین دانش‌آموزان خسته هستیم

مادر پسری هفت‌ساله هستم که امسال در مقطع اول ابتدایی درس می‌خواند. برای مدرسه فرزندم هزینه خوبی کردیم تا از وضعیت تحصیلش مطمئن باشیم، اما این تعطیلی‌های پشت سر هم شرایط را برای ما بسیار سخت کرده است.

در روزهای قبل که حتی کمی زودتر هم برای تعطیلی اعلام نمی‌کردند، ما مجبور بودیم مرخصی ساعتی دیرهنگام بگیریم که همین هم برای ما دردسرهای خودش را داشت.

در کنار این ماجرا، همه از اهمیت مقطع اول ابتدایی خبر دارند و کلاس مجازی برای این کودکان بسیار سخت بوده است؛ زیرا کار با این بچه‌ها به تخصص نیاز دارد و حتما در هنگام برگزاری کلاس باید یکی از والدین کنار آنها بنشیند و تنهایی هرگز از عهده چنین کاری برنمی‌آیند.

با این حساب، چون برای همسرم مقدور نبوده، من مجبور به این کار هستم. اما مشکل به همین‌جا ختم نمی‌شود. قطعی مدام اینترنت، مشکل دیگر ما است؛ صدا و تصویر معلم بارها در حین تدریس قطع می‌شود و ما می‌مانیم و صفحه گوشی که هیچ چیز نمایش نمی‌دهد. بارها به دلیل همین مشکل کلاس درس تعطیل شده و کودکان هم از درس جا مانده‌اند.

نمی‌دانم این مشکلات را باید کجا و به چه کسی گفت، اما تقاضای من و والدینی شبیه من اصلاح این شرایط است. من با وجود تمام این مشکلات، ترس آن را دارم که فرزندم در پایه‌های بالاتر به مشکل بربخورد؛ زیرا این شکل درس‌خواندن خود مشکلی بر مشکلات ما والدین اضافه خواهد کرد و امیدوارم هرچه زودتر این چالش برطرف شود.

جدول ۴۴۲۵ • طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- عدل و انصاف- مایع خنک‌کننده موتور خودرو- اصطلاحی در فوتبال ۲- ریگ نرم- آلبومی با آواز علیرضا افتخاری- یک نفر ۳- آگاه‌باش- نام کوچک پاستور- تنه درخت ۴- اسبابی برای رسم خط عمود- قهوه‌ای روشن ۵- مرکز استان صلاح‌الدین در عراق- از واحدهای ذخیره‌سازی اطلاعات در کامپیوتر- گاو شخم‌زن ۶- ابزارها- آرامگاه- معدن ۷- صندلی سوارکاری- رودی در عراق- مجموعه عناصر تشکیل‌دهنده یک اثر ۸- تیر پیکان‌دار- ناسازگاری در عقیده- غیر از ۹- بازگشت به حالت اولیه- عزاداری- ستاره فوتبال آرژانتین ۱۰- غرور- اهل تلاش و فعالیت- شهرهای عرب ۱۱- فیلمی ساخته رسول ملاقلی‌پور- سازمان پیمان مرکزی - کثیف ۱۲- جوجه‌تیغی- وسیله کمک‌حرکتی کودکان نوپا ۱۳- کالبد- روی پلو ریخته و نوش جان کنید- کاملا سوخته ۱۴- خاطر- بیماری واگیردار که پشه آنوفل منتقل می‌کند- درختی که سرش را ببرید می‌میرد ۱۵- شاه پیشدادی- سبزوار قدیم- پرنده‌ای از راسته شکاریان

عمودی:

۱- شکاف باریک- شلاق- ترس ۲- خواندن و نوشتن نمی‌داند- شهرستانی در آذربایجان شرقی- صندوقچه رخت و لباس قدیمی ۳- پریشان‌خاطر- ورزش ملی کره جنوبی ۴- ویژگی‌های شخصیتی و فرهنگی فرد- به زور کسی را به کاری واداشتن ۵- گارانتی- کوزه‌گر قدیم- بی‌دست‌وپا ۶- منکر وجود خدا- چراگاه- دستگاهی برای خشک‌کردن موی سر ۷- دریا- مردان خدا- نظارت و مراقبت ۸- از عناصر زیبایی معشوق در شعر فارسی- کلیدی خودکار که ولتاژ دینام خودرو را تنظیم می‌کند- جوان ۹- شیرین، گوارا- از جزایر ایرانی خلیج فارس- افزونی برنج پس از پخته‌شدن ۱۰- برچسب- ریشه در آداب و رسوم قدیم دارد- نیکورو ۱۱- ورقه فلزی بسیار نازک- فروخورنده خشم- خواروبار ۱۲- قسمت‌های پایانی- مرحله رشد کامل موجود زنده ۱۳- شبکه جهانی کامپیوتری- به شیوه پادشاهان ۱۴- پیوسته و دائم- جنازه‌ها- گوشت بی‌استخوان ۱۵- قوه بینایی- شادروان- به هوش باش.

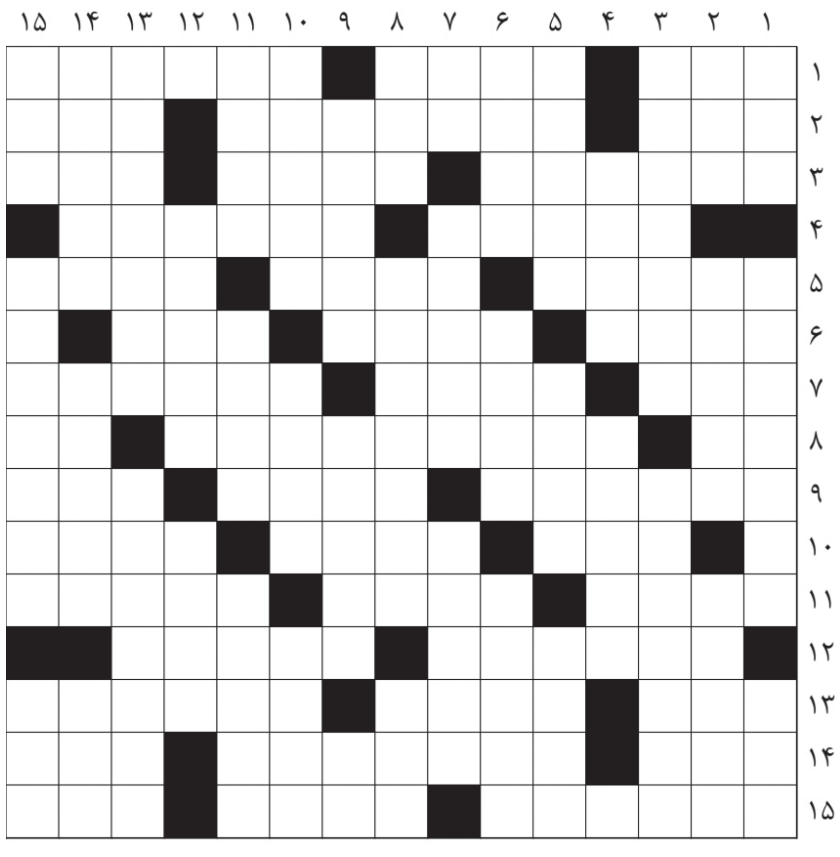

حل جدول ۴۴۲۴

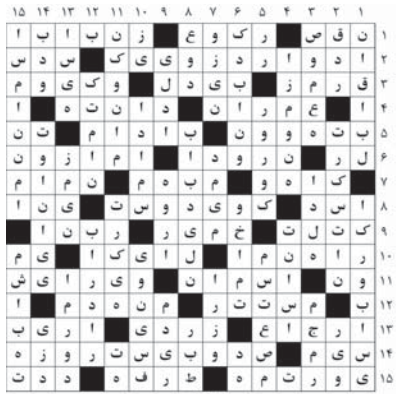

حل سودوکو سخت

۹	۱	۷	۳	۴	۶	۸	۵	۲
۴	۵	۸	۹	۲	۷	۱	۳	۶
۲	۶	۳	۸	۵	۱	۷	۹	۴
۵	۳	۶	۷	۸	۴	۹	۲	۱
۷	۸	۲	۱	۶	۹	۵	۴	۳
۱	۴	۹	۲	۳	۵	۶	۷	۸
۸	۹	۴	۶	۷	۲	۳	۱	۵
۳	۷	۵	۴	۱	۸	۲	۶	۹
۶	۲	۱	۵	۹	۳	۴	۸	۷

حل سودوکو ۳۴۲۰

۵	۷	۳	۴	۱	۶	۸	۹	۲
۹	۲	۱	۳	۸	۵	۴	۷	۶
۸	۴	۶	۷	۲	۹	۵	۱	۳
۶	۳	۴	۵	۹	۸	۱	۲	۷
۱	۹	۸	۲	۷	۴	۶	۳	۵
۲	۵	۷	۱	۶	۳	۹	۸	۴
۳	۶	۲	۸	۵	۱	۷	۴	۹
۴	۸	۹	۶	۳	۷	۲	۵	۱
۷	۱	۵	۹	۴	۲	۳	۶	۸

سودوکو سخت ۳۴۲۱

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۶	۳			۹				
۹	۱	۴			۸	۷		
		۵						۹
			۹	۲		۳		۱
			۸		۵			
۵		۱		۶	۷			
۱						۶		
		۹	۲			۴	۱	۳
				۸			۹	۵

سودوکو ساده ۳۴۲۱

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۴	۶	۱	۲	۵	۸		
		۲	۴				۹	
					۹			۲
	۷		۲			۴	۵	
				۹				
	۳	۹			۴		۱	
۱			۶					
	۶				۷	۱		
		۳	۵	۸	۱	۹	۶	